

hem vist que consta el castell del Bèrcol des de 1338. En tot cas era un alou, i des de tals possessions feudals a un castell no hi ha gaire diferència. En la meua n. 44 indicava, sense quedar-ne convençut, un camí semàntic pel qual s'hauria pogut arribar a la idea de 'bosc' partint de la de lloc salvatge, escarpat. Però ara es demostra (supra) que segurament fou la de lloc poblat, o alou, la noció inicial en aquest nom.

Parònims o *homònims*. En un capbreu de Talteüll a. 1292: «comam d'en Bercol» (en el treball de la Sra. Comalada sobre aquest poble veí d'Estagell, p. 80). Més que duplicat del nostre nom, sembla ser-ne un succedani antroponímic. En altres, la semblança és imprecisa i pot ser casual: *Lercoul* llogaret amb municipi, a 15 k. de Tarascon d'Arieja, c^o de Vicdessòs. Sobre un *Yércola* o *Bércola* de la Rioja ja vaig explicar-me escèpticament en la n. 40.

Descarto, sense silenciar-les, altres conjectures fetes sobre l'etimologia d'aquest nom. Alart se'n va sentir intrigat: en un article de l'*InvLC* (s. v. *balker*) sembla donar a entendre que fos derivat del nom de planta *balca* 'boga', amb el sentit d'aiguamoll: del qual creu trobar alguns testimonis en docs. del S. XIII: el que l'hi induïa és que en una meitat d'ells es parla d'un *Cornellà* (no consta quin *Cornellà*); però ni *Bèrcol* és en aiguamolls ni les vocals, ni la -r ni l'accent no permeten assimilar-los. Altrament ell mateix, degué renunciar a la idea, i devia cercar altres vies etimològiques, perquè després, en recollir les cites s. v. *peyrat*, hi ajuntà un article *bercal* especial, en l'*InvLC* (amb algunes de les dades que he recollit supra). El que l'induïa a aquests tempteigs era justament el singular ús amb article, que falsament suggereix un apel·latiu, i és el que ens ha donat la clau del bon ètmon **ILIBÉRCALE**.

Jo mateix, guiant-me per aquest indicatiu, ben seductor, i pel tempteig hidronímic que feia Alart, havia pensat primer si seria una resclosa de sèquia: un *oper-culum*; val a dir que aviat em vaig adonar que no hi havia base geogràfica ni fonètica (car hauria fet **obercle*). I basta rebutjar en un mot la suggerència que em feia un erudit rossellonès, que hi hagi relació amb el nom de la comarqueta de *Vercors* (Isère-Drôme, al límit provençal), puix que la seva base cèlt. **VER-CORTIO-** (cf. **CORT-**, Holder I, 1136),² amb **-CORT-** accentuat és incompatible amb el **BÉRCALE** present.

¹ Observava això: «El nom d'**ILIBERIS**, desaparegut com a denominació de la mateixa ciutat subsistiria avui, doncs, en compostos formats per anomenar els seus dos veïns del Sud i del Nord: *Cotlliure* (**CAUCOLIBERIS**) i *Cornellà del Bèrcol*. Però **ILIBERIS** es considera ibèric i això donaria entenent que **-CALE** també era ibèric. Per a la manca de **I-** en *Caucoliberis*, veg. *DECat* IV, 865a36: era la **I-** caduca de l'ibèric. A les notes 42 i 44 examinau les raons que es podien admetre per mirar-lo com a bascoide (n. 44) o indoeuropeu (n. 42). Acabava i acabo deixant enlaire aquest detall de la qüestió: sigui ibèric o sorotàptic, en tot cas pre-romà hispano-pirenaic. —

² Compost de **VER** 'molt' + l'ieure i cèlt. **KER/KOR-** 'tallar' (irl. ant. *o-cer* etc.: Pokorny *IEW* 578.24), ben oportú puix que el *Vercors* és el país dels *sialets* (*TdF*) o avencs (com constata Dauzat, *Les NLL de la Fr.*, 214); vora el *Vercors* hi ha *Courtenay* (**CORTENNACO-**) i *Duro-cortoro-* de Champagne atacat per Cèsar. És obvi que des de **CORT-** cap via no pot conduir a *El Bèrcol*.

Berdal, V. Barraix (nota)

Berdera, V. Verdera *Bèrdia*, *Berdià*, *Berdiola*, V. *Bèrnia*

BERÉN

Llogaret de l'Urgellet, agr. a Noves.

PRON. MOD.: *berén* (recordo de 1957-9, enquesta d'Espanya i Noves).

DOC. ANT. 839: *Beren*, *Acte C. SdUrg.* (igual a l'esborrall del *Capbreu Cart.*, i còpia S. XII), ed. Pujol, núm. 56; 1030: «villa *Berenne*» (*BABL* VIII, 443); 1313 i 1328: «B. M., Rector de St. Martí de *Berén*» (Serra V., *Pinós i Mipl.* III, 199); 1518: *Berey* figura com un dels «masos» de la vall de Noves al *Spill* de Castellbò (bis, f° 13v i 14r), text on la grafia *-ey* val per *-eny*, cf. *ibid.* *Spaey* = *Espanya*, *-eny*.

Se'n degué formar derivats adjectius: ***BEREN(NI)-KO** (infra); i baix llatí en **-ITANUS**: «concedo vineam in pao [= *pagus*] *Verennetano* quem comparavi de Martino», en un doc. p. p. Baraut, del Monestir de Trespunts (1, 2) datat (?) 839. D'altra banda veig una forma més curiosa en un doc. de 948, publicat també per Baraut (*Urgellia* extr. vol. II, 1979, p. 84.7), que lleigeix en el facs. (núm. 7, lín. 6), d'unes terres «in villa Novas --- affr. or. flumine Seger, mer. in cacumine montium, occ. monte q. vo. *Berēngo*, circi villare Seniano» (amb una tilde: diplogràfica, o símbol de *-en(i)go*).

ETIM. Tant M-Lübke (*BDC* XI, 6) com jo el donàrem com pre-romà (imprecisat, *E.T.C.* I, 224. 339). Certament hi ha una altra explicació ben sostenible, suggerida per un NL i NP ribagorçans: «in monasterio Uvarra --- in billa Exechari --- in loco nom. *Beresindi*» a. 1035-45 (*Docs. Ovarra*, 132.4), sembla ser el mateix lloc, pròxim a Calbera que en doc. de 1124, figura, amb metàtesi, en la forma *Beserin* (*Mduque, Docs. Ovarra*), però deu ser el mateix que en un doc. de 910 figura com NP d'un «*Sig. Veresindi*» (Abadal, *P. i Rbg.*, 342).

Tal com ho és aquest, Berén podria ser el NP germ. **BERI-SIND** (cf. Först. 236, i altres dades que en dono s.-v. **BAUSÉN**, que pot ser **BELISIND**, altre compost amb **-SIND**).

No hi hauria a penes objecció fonètica, car **-IND** aviat passà a *-enno* > *-én*; i la caiguda de **-s-** intervocàlica, té gran extensió en les comarques del NO., majorment abans de l'accent: el llogaret immediat, *Espanya*, abans documentat com *Espasen*, prové precisament d'un d'aquests NPP germ.: **SPANISIND**; el conflentí